

ZENTAI HIRLAP

HELYI-ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Árpád utca 271. sz.	Megjelenik minden vasárnap. Egyes szám ára 10 kr. Élezcslappal együtt 20 kr.	Előfizetési árak az élezcslappal együtt: egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50. Hirdetések és nyilttér díjazása megállapodás szerint.
Kéziratok visszaadására nem vállalkozik a szerkesztőség		

Értesítés!

Miután a „Klenóczky és Biró“ nyomdászczég megszűnt és a lap tulajdonjogát a szerkesztő-bizottság vette át: minden félreértések és zavarok kikerülése végett tisztelettel értesítjük szíves olvasóinkat, miszerint ezentúl mindennemű küldeményeket a „Zentai Hirlap“ szerkesztőségére czimezve küldjék be hozzánk! Hazafias tisztelettel:
Zentán, 1893. július 22.

A szerkesztőség.

A kaszárnya kérdés.

A m. kir. honvédelmi miniszter f. évi június hó 23-án kelt elhatározásával a cs. és kir. 4 huszár ezred számára az 1893/4. évre egy század és az altisztképző iskola elhelyezés állomáshelyéül Zenta várost jelölte ki.

Ezen ministeri elhatározásról az értesítés folyó hó 4-én érkezett a városi tanácshoz, az elhelyezés iránti vegyes bizottsági tárgyalás pedig f. hó 7-én folytatott le, természetesen minden eredmény nélkül; mert az az örökké gáncsolt tanács a közlakosság érdekében állónak tartotta eltekinteni a beszállásolási törvény azon rendel-

kezésétől, mely szerint a katonaság tekintet nélkül a kabátra és ködmönre, címre és rangra, magános házaknál helyezendő el ott és oly számban, a hol mennyi férő hely kínálkozik.

Az a mindig szapult tanács úgy látszik ezuttal találkozott a „közvélemény“ hajlandóságával; mert maguk a pártvezérek fáznak legjobban a katonatartástól és kézzel lábbal kapálódznak, csak hogy meneküljenek a kellemetlen kötelezettség elől.

A városi képviselőtestület rövid időközben már kétszer is foglalkozott a kérdéssel, míg végre akként határozott, hogy a „Kaszárnyaalap“ címén kezelt 50.000 frt összegből férőhelyet épített.

Igen ám! de hol a pénz, hol a vármegye jóváhagyása?

A pénzt a adós: a város újabb kölcsön útján fizesse vissza, a polgármester pedig eszközölje ki a vármegye jóváhagyását — látatlanból.

Ha ez nem sikerül, a katonaság magánosoknál helyezendő el naponként és fejenként a város pénztárából fizetendő 35 kr. összegért, mely a főzéssel 40 kr-ra emelkedhetik, — a mi az

egész éven át nem rúghat 35—40.000 frtnál magasabbra.

De hol van az a 30—40.000 frt és hol annak elkölthetéséhez szükséges vármegyei jóváhagyás?

A pénzt meghozzák a folyó évi költségvetés megtakarított és a jövő évi költségvetés megtakarított címletei, a polgármester pedig eszközölje ki erre is az vármegyei jóváhagyást — puffra.

Igy határozott a városi képviselőtestület bölcsesége!

Tudjuk méltányolni a szorongott ember kapkodását, de hogy egy város ilyen üres dolgokkal ámitgatja magát, az még is hallatlan.

A szókimondás és világosság emberei lévén, egy perczig sem hagyhatjuk a közlakosságot sötét tévelygésében és kerekén kijelentjük, hogy a folyó évi költségvetés megtakarított címletei nem zrnnek egy pipa dohányt, a jövő évre pedig nem cimletmegtakarításokra, hanem **közköltségre** van kilátás.

Kimondjuk azt is az igazsághoz híven, hogy a katonaságot nem lehet, nem szabad közköltségen eltartani, pedig akár építenek kaszárnyát, akár

TÁRCZA.

Sárga lombok . . .

Sárga lombok, hulló lombok!
Mít zizegtek, mit susogtok?
Ugy-e ama kis halomra
Hullotok, ugy egyhalomba? . . .

Hulljatok rá, fedjétek be,
Szél ne bántsa, szél ne érje;
Letört bimbó alszik ottan,
Zavartalan mély álomban.

Lám, nektek jó, zöld ruhátok
Akkor sárgul, hogy ha rátok
Őszi szél zúg, 's elhervadva
Hullatok a néma hantra.

Őt még tavasz lágy szellője
Fektette a temetőbe, —
Nyiló bimbók illatárja
Vitte fel a menyországba.

Oh, az mindegy: akár tavasz,
Akar ősz az, mi elhervaszt:
Csak az illat száll az égbe,
Por lesz a lét földi része,

Ti azért e kis halomra
Csak hulljatok egyhalomba!
Sárga lombok, hulló lombok!
Szébb lesz álma alattatok . . .
Ilona.

A szabadban.

— A való fantáziája. —

Rajongok a természetért s annak színpompában ragyogó gyermekeiért: az illatozó mezei virágokért.

Fel is keresem őket, ha hivatásszerű kötelességem teljesítése után pár percznyi szabad időm van; de különösen a nagy szünidők alatt egyetlen délután sem mulasztom el, hogy fel ne keressem a mezőt, el ne menjek az erdő árnyas fái alá s ne gyönyörködjem a természet nagyszerűségében, az illatozó virányos térekben; hogy nagy lélegzetvétellel ne szívjam az üde, frissítő léget s megpihenve a haragos zöld lombkoszorús fák alatt, ne hallgassam a természet egyszerű dalosainak harmonikus zenéjét.

Úgy eltudok ilyenkor merengeni, hogy észre sem veszem mikor a nap a távol hegyek között lehanyatlik s az alkony szürke köpenybe burkolja a látókört. Gondolatim — „e sebes szárnyú sasok“ — megindulnak, bebarlangolják a távot, messze messze felkeresik szokot, a kiket a sors szétválasztott

tőlem s sokszor elfáradnak mire oda érnek, a hol feltalálják azokat, a kiket keresnek.

Igy ültem egy forró júliusi nap délutánján egy százados tölgy árnyában az erdő tisztásán, kifáradva a mező virágainak szemlélésében, melyeknek illata kábítólag hatott egész idegzetemre.

A tölgy egyik zöldellő lombján búsgerlye turbékolt, várva a párját; a mélabus hangok úgy egybeillettek kedélyhangulatommal, hogy szinte rosszul esett, mikor a búsuló madár párja megérkezett s a bús hangokat, azok az örömet kifejező nevetés váltotta fel, melyet a természet madarai közül egyik sem tud úgy jelezni mint a gerlice.

A boldog pár a dobogó kis szívek boldogságát jelentő csókot váltott, együtt nevettek egy pár perczig, aztán együtt étették meg a kis fészek pelyhedő magzatait; úgy eluéztem őket s szinte irigyeltem a boldogságot tőlük, pedig ily boldogok vagyunk mi is otthou kis családi körünkben, mint ez a gerlepár. Boldogok s mégis oly nehéz kő nyomja az én szívemet, oly súlyosan nehezedik valami kimondhatatlan lelkemre, hogy szeretnék tőle minden áron menekülni, de nem tudok.

A gerlemama felváltotta a gerlepapár s most ő repül el, hogy a papa felügyelete alatt visszamaradt picikék számára az elto-gyott mag helyett új készletet szerezzen be.

nem, a közköltséget elkerülni nem lehet.

Nem állunk pártoknak és vezéreknek szolgálatában, nem is járunk tojástanzókat, hanem amitől mindenki fázik, elmondjuk mi.

A törvény nem ismer előleges vármegyei jóváhagyást, nem ismer tervek nélküli középítkezéseket s nem ismer közpénzeken való katonatartást!

A vármegye lehet jóindulatú a város közönsége iránt, lehet elnéző és kegyes, ez esetben keresztül is vihető a fentmeltatott határozatok; de rá szorult-e Zenta város az örökös kölcsönökre, foltozgatásokra, kapkodásokra?

Semmi szüksége a városnak a széldelgésre! Visszafelezheti a „Kaszárnya alap“-ot, építheti kaszárnyát, alkothat további közintézményeket, rendezheti minden dolgát ha érvényesíti 329000 frt értékű regale-kötvényeit.

Millenium.

Az ezredéves kiállítás Szeged kerületi bizottsága városi előljáráságunkhoz a következő felszólítást intézte:

Tekintetes Polgármester Úr!

Az 1896-iki ezredéves kiállítás szeged kerületi bizottsága elhatározta, és e részben már a kereskedelemügyi miniszter úr jóváhagyása is megkezdett, hogy a kerületben Adán, Apatinban, Baján, Bezdánban, Cservenkán, Csongrádon, Dorozsmán, Hódsághon, Kun-Vásárhelyen, Kulán, N.-Palánkán, Ó-Becsén, Ó-Kanizsán, Petrováczon, Petrovosszállón, Szabadkán, Szt. Tamásán, Szentesen, Szivácson, Topolyán, Temerinben, Ujvidéken, Ujverbázon, Zentán és Zomborban helyi bizottságokat alakít és azoknak szervezésére és vezetésére, egyetértőleg az illető

ipartestület elnökével, a polgármester és illetőleg a főszolgabíró urakat kéri föl.

A helyi bizottságok . . . . legfontosabb szervei lesznek a kiállítás előkészítésének, mert az Ő feladatuk az, hogy közvetlenül érintkezvén a hivatott tényezőkkel, azokat a milleniumi tárianon való részvételre bírják és e részvétel értékét biztosítsák, a mely célra remélhetőleg megfelelő anyagi eszközökkel is fognak rendelkezni, mert megvagyunk győződve, hogy a kerület törvényhatóságai községei és testületei, kérésünk folytán készséggel fölajánlják a kiállítás eredményessé tételére a tőlük telhető anyagi segílyt.

Felkérjük azért tekintetes Uraságot, hogy a Zentán létesítendő helyi bizottság megalakítását és vezetését az ottani ipartestület t. elnökségével egyetértőleg elvállalni és vele együtt folyó július hó végéig javaslatot tenni sziveskedjék arra, kik volnának e helyi bizottság tagjaivá magáról a bizottság székhelyéről . . . kinevezendők, amely javaslatnál figyelmet kérünk fordítani arra, hogy a hivatott egyének, azok közt a helyi sajtónak képviselői és a képzett, ambíciózus és társaik előtt népszerűséggel bíró iparosok ne mellőztessenek.

E javaslat beérkezése és a tagok kinevezése után lesz megalakítandó a helyi bizottság lehetőleg augusztus és szeptember hónapok folyamán, és a kerületi bizottság elnöksége amennyire lehet, részt kíván venni az alakuló üléseken kiküldöttje vagy kiküldöttje által, hogy talán ezzel is fokozza az érdeklődést és a lelkesedést, melyre a nagy nemzeti ügyet előkészítő minden testületben szükség van.

Lekötelez tek. Uraságot, ha elnök társával egyetértőleg közölni méltóztatik, mely időben volna az ottani helyi bizottság legjobban megalakítható és ha egyúttal jelzi, hogy az érdekeltek körök a helyi viszonyokra és

kivánalmakra való tekintettel mely tárgyakat és kérdéseket óhajtanának napirendre vétetni.

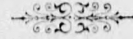
Kiváló tisztelettel

Szegeden 1893. évi július hó 15.

Az 1896-iki ezredéves kiállítás Szeged kerületi bizottsága.

Kulinyi Zsigmond
kamarai titkár, előadó.

Kállay Albert
főispán, elnök.

Mivé lesznek a gyermekek a polgári házasság által!

A polgári házasság által a gyermekek *hütelenné és erőletlenékké, árvánál is árvábbakká és elhagyotttakká lesznek, s végre teljesen elzüllyenek.*

Azon megrendítő tragédiának, mely a polgárilag létesített család körében naponként lejátszódik, a polgári házasságból származó gyermekek lesznek legszánandóbb áldozatai.

A család olyan, mint a gyümölcsfa, melynek gyümölcsét a gyermekek képezik. Midőn a polgári házasság által létrejött családot szemléljük, önkénytelenül is eszünkbe jutnak Jézusnak jellemző szavai: „A jó fa jó gyümölcsöt terem; a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem.“ Ezen örök igazságu szavak eléggé beigazolják az ismeretes közmondást, hogy „az alma nem esik messze a fájától.“ Ennélfogva a gyermekek rendszeren olyanok mint a család, melynek köréből kikerülnek, olyanok mint a szülők, kiktől származnak.

Már most szemléljük a gyermekeket a polgári házasság által megalapított család körében és azután nézzük mi lesz a gyermekből ezen házasságnak gyakori felbomlása után?

A polgári házasság Isten nélkül köttetik. Az Isten nélkül létrehozott család körében hiába keressük az igaz hitet és józan vallásosságot. A szülők kik házasságuk megkötésénél, éltök eme legfontosabb pillanatában önkényt

A him — erősebb természetű lévén, — nem búgott bánatos hangon eltávozott párja után; csendesén elaltatta magzatait, aztán széttekintett, láttam, unatkozik s keres valakit, a kivel társaloghasson.

Egyszerre észrevett engem a fa tövében, s megszólított: — mit merengsz egyedül s mért szegzed tekintetedet oly merően az előtted elvonuló semmisségbe?

Gondolkozom, — volt rövid feleletem, azt hívé, hogy a gerle megérti, hogy nincs számdékom társalgásba merülni vele.

Tévedtem. Az erdők szende gyermeke nem vett tudomást elutasító rövid válaszomról, hanem tovább beszelt: — Tudom, hogy gondolkozol, sőt azt is tudom, hogy miről gondolkozol: pedig kár gondolkoznod, mert a gondolat nem elég ott, a hol tenni kell, s egy ember nem tehet ott semmit, a hol 25 ezer ember válvett munkája vezethet csak eredményre; tudom jól hogy a falu tanítója vagy, ismerlek rég, hisz sokszor piheusz itt fészünknek védelmet nyújtó tölgyfánk tövébenél, mindannyiszor azon gondolkozol, miért kell annyit tűrnie a népnevelés szent ügyéért buzgólkodó apostoloknak, — a tanítóknak, mért kicsinyli az emberi társadalom a nemzet jövő támaszait nevelő 25 ezer tanítót s miért talál mindenfelé süket fülekre a tanítósg jogos pauaszja s méltányos követelése?

A füleimbe hangzott szavak megrázkódtatták egész valómat; az igénytelen tol-

lázatú, de mélyen érző madár nemcsak eltalálta, hanem szavakba önté gondolataimat s önkéntelen intézetem hozzá e kérdést: — honnét tudod, hogy gondolataim tárgya az, mit elmondottál?

Lelkedbe látok, — volt kérdésemre a felelet, s a nélkül, hogy szünetet tartott volna a gerle, tovább folytatá: — Othon boldog családi körben élsz, szerető nő, szeretett gyermekek veszed körül s leked mégis sűny nyomja, szived mégis fáj, mert ömagad és kartársaid nem találod méltánylást a társadalomban.

Igaza volt szószerént; csak most tudtam magam is, mi fáj szívemnek, mi nyomja lelkemet, csak most, midőn azt kifejezve tárta föl előttem a gerle, most tudtam, hogy a tanítósg ügye az, mi boldogságomra oly zavarólag hat. S mély sóhaj kelt ki keblemből.

A szürke tolu madár megértette a sóhajt s vigasztalni kezdett; — de, — mondá — de ne essél kétségbe, nincs oly rossz, mi jőre nem fordulhat, nincs oly nehézség melyet az erős tetterő leküzdni nem képes, nincs oly akadály, melyet a férfias és szilárd kitartás el nem hárítana útakból, s oly törekvés, mely diadalmas eredményhez nem jutna, ha az egyesült erő küzd azért; halgas reám, fogadd meg tanácsomat, közzöld azt kartársaiddal, álljon össze a 25 ezer tanító, s követve azt, egyesült erővel küzdve ki fogjátok vívni a diadalt s tietek lesz a jövő kárpótlásul a mult szenvedéseinek, hallgass reám s kövessétek tanácsomat.

Hallgatlak, — biztosítam a beszélőt s iskolai gyermek figyelmével kísértém minden szavát, egyetlen egy hangot sem ejtve el abból.

Az tagadhatatlan, — kezdé tanácsadását az engem egyik ámulatból a másikba ejtő filozofus madár, — tagadhatatlan, hogy a míg az egyesült erő a lehetetlennek látszó eszméket is eredményhez tudja juttatni, addig a szétforgácsolt erő a már létező eredményeket is tönkre teszi, s e tapasztalatból indulva ki, tanácsom az, hogy a tanítósgnak, ha eredményhez akar jutni, össze kell tartani, s vállat a vállhoz téve kell küzdenie igazai érte jogos követelményeiért; de a küzdelem csak akkor vezethet eredményhez, ha annak helyesen megválasztott eszközei vannak. Ez eszközök következők: mindezekelőtt tömörülni kell a tanítósgnak, le kell vetkőznie az egyéni ambíciót, mely válaszfalat képez a tanító és tanító között s fölébe akarja emelni a székesfővárosit a vidékinek, városit a falusiak, az igazgató- vagy vezértanítót az osztálytanítónak, az államit a felekezetinek; a tanítósgnak egy tömör falanxnak kell lennie, a mely behatolhat oda, a hova be kell hatolnia, s amelynek sorait szét nem verheti sem hatalom, sem ellenszenv, sem társadalmi kicsinylés. A tömörített falanxnak fel kell emelnie szavát és pedig nyílt homlokkal, az öntudat adta bátorsággal s követelnie kell a tanítói szolgálati pragmatikát, s követelnie kell a szakszerű járásköri felügyelet gyakorlását; s e három egység követelésének ér-

nélkülözték az Istent és készakarva elhárították szövetségüktől az ég áldást hozó malasztját: nem fognak törődni Istennel házasság életükben sem és nem fog lobogni családi tűzhelyök-nél az igaz hit világa. Tehát maguk a szülők élnek Isten nélkül, élnek hit-telentül, élnek vallástalanul. És a gyermekek? A gyermekekre ráillenek a közmondás szavai: „Az alma nem messze esik fájától.“ Hogy is volnának képesek istenes érzelmeket plántálni gyermekek szívébe azon szülők, kik maguk sem hisznek Istenben?! Hogyan nevelhetnék vallásosan gyermekeiket azon atya és anya, kik önmaguk sem adnak a vallásra semmit?! Mily mélyen elszomorító gondolat: a szegény gyermekek már a bölcsőtől kezdve hitetleneknek neveltetnek!

A polgári házasság laza szervezeténél fogva tárt kaput nyit az erkölcsi botlásoknak, az ily módon alakult család tűzhelye lesz az erkölcs-telen életnek. Jaj azon gyermeknek, aki az ilyen család körében lát napvilágot!

Talán nagyon is kemény, de igaz szavaink beigazolására, tekintsük csak meg a polgári uton létesített családot és nézzük, hogy minő nevelésben részesülnek az ilyen család körében a szerencsétlen gyermekek.

Az ártatlan csecsemő már anyja tejével szívja magába a hitetlenség és vallástalanság miazmáit s egész gyermekkorát istentelen légkörben tölti el. Midőn már gagyogni kezd, senki sem szokatja a keresztvetésre, senki sem tanítja az imádság szavaira. Mivel pedig a gyermek lelke már ekkor is megkívánja a szellemi táplálékot, rendkívüli utánzási képességénél fogva maga szerzi meg önmagának. Ennél fogva öntudatlanul is utánozza és maj-molja szülőit, kiknek körében él és nevelkedik. Nem látja és nem hallja sem apját, sem anyját imádkozni: tehát a gyermek sem imádkozik. Ellenben megfigyeli a káromló szavakat, melyeket a polgári apa és anya tel-

torokkal hangoztatnak, midőn naponként veszekednek: tehát ő is eltanulja lassanként, vagy talán nagyon is gyorsan, emez istenkáromló szavakat, és csakhamar megtanulja káromolni azon Istent, kit imádni senki sem tanította.

Ilyen körülmények között a gyermek lelke türesen marad és szíve elvadul. Mivel pedig lényének alkotásánál fogva irózik az úrtól, megtölti azt azon légkör erkölcs-telen miazmáival, melyben élni rendeltetett. Amire aligha nem bő alkalma leend a polgári uton összetákolt családi tűzhely körében.

Mily elszomorító látvány egy oly gyermek, kinek lelkébe a hitnek még csirája sem plántáltatott be a szülők által, kinek szívében már zsenge korában megmetyeltyezték az erkölcsi romlás dögvészes miazmáit!

Azonban az idő eljár, a gyermek növekedik: tehát, be kell adni az iskolába. Itt talán részesül vallás-erkölcsi oktatásban; itt talán becsepegetik lelkébe az igaz hit eszméit és szívébe a tiszta erkölcsi elveit. Tegyük fel, hogy a hitoktató és lelkiismeretes tanító egymással karöltve mindent elkövet, hogy az Istent a gyermekkel megismertesse, a vallásosságot vele megkedveltesse és erkölcsös életre szoktassa.

E célból hall is az iskolában naponként szép és üdvös oktatásokat. Talán fogékony is lelke ezen oktatások iránt és tán szívébe be is plántálódik némi kis erkölcsi érzélem. Azonban a gyermek lassanként eszmélni kezd. Összeveti az iskolában nyert oktatásokat szülői példájával és midőn látja az óriási ellentéteket, lassanként beférkőzik szívébe, lelkébe a kétely. Az iskolában tanítják imádkozni és templomba járni; otthon pedig azt tapasztalja, hogy szülői se nem imádkoznak, se templomba nem járnak. Effőlött zavarba jön. Nem tudja magát tájékozni. A hallottak igazsága fölött el kezd kételkedni s nagyon könnyen megtörténhetik, hogy kétes

mosolylyal hallgatja az iskolában az üdvös oktatásokat s kilépve az iskolából imígy okoskodik: miért imádkozzam én, midőn se az apám, se az anyám nem imádkoznak? miért járjak én templomba, mikor se az apám se az anyám nem szoktak templomba járni? Követi szülői példáját és mibe sem veszi az iskolában nyert üdvös oktatást.

Még elszomorítóbb az ilyen „polgári gyermek“ helyzete, ha olyan elközösített vagyis inkább elkereszténytelenített iskolába kerül, hol nincs meg a kellő vallási és nevelési összhang a hitoktató és tanító között.

Ahol talán maga a tanító is egy híron pendül a „polgári szülők“-kel, mert talán maga is „polgári tanító“, és épen az ellenkezőjét tanítja, mint a vallás-tanító. Ez esetben a szerencsétlen gyermek pláne összezavartatik, vallás-erkölcsi fogalmai oly zavarosak és kúsztáltak lesznek, hogy semmiképen sem tudja magát tájékozni. „Hasonlóan a vadak gyermekeihez. — írja Lamartine — kiket születésükkor felváltva majd forró, majd jég hideg vízbe mártanak, hogy bőrüket az égalj viszontagságaira megedzzék, a mi gyermekeinket is majd a hitetlenség, majd a hit karjaiba dobják. Kikerülve egy, talán vallásos, meglehet kételkedő atya házából, hol az anya állítja, mit az atya tagad, belép a tanintézetbe, melynek szelleme és iránya meghasonlott. Két lelkének kellene lenni, de csak egy van, melyet két ellenkező irányba terelnek. Eszméi zavartak és rendetlenek lesznek, melyekből egy-egy töredékrész a vallásnak, egy-egy töredékrész az észnek marad. Csodálkozik az ellenmondásokon, eszmélni kezd, hogy talán undok játékot űznek vele, hogy a társadalom mit sem hisz abból, amit tanít, hogy talán két hite s két erkölcs-e van, egy hite és Istene a gyermekek, másik hite és Istene a felnőttek számára, talán még egy harmadik a meglett embereknek van fenntartva. E látvány megtöri lelkét; hite kihál, értelme rideggé lesz, lelke sivárrá; lelkesedése pedig vagy közönynyé, vagy gyávasággá törpül. „És, hogy mi következik azután ezen viz-szás rendszerből a szerencsétlen gyermekekre nézve, meghatóan ecseteli Musset önvallomásaiban.“ Még mint ifjú utálatos erkölcsi korbán szenvedvén, elmondom mi történt velem három év alatt. Ha csak magam szenvednék, hallgatnék; de mert ezer mások is hasonló bajban nyögnek, irok ezeknek. . . . Nem valék még tizenhat éves és már semmi hitem nem volt. Templomba sem mint gyermek, sem mint tanuló nem jártam; az én vallásomban — ha ugyan volt — sem szertartás, sem hitvallás; én csak költő formák, szertartás, kinyilatkoztatás nélkül való Istent fogadtam el.

A múlt század termékei által már serdülő koromban megmetyeltyezve, igen korán szívtam magamba az istentelenség maddó tejét. Az emberi büszkeség — az önző lelkek ez istene — nem engedte, hogy ima jöjjön ajkaimra; végre sivár lelkem a megsemmisülés reményében keresett megnyugvást. Ily sorsra jutnak már ifju ko-

vényesítéséhez szükséges az az eszköz, melyet eddig ti tanítók egészen figyelmen kívül hagytok. Meg kell ugyanis a tanítósnak tudnia, kik azok az országos képviselők, a kik a tanítósnak igazi barátai s ezek körül kell csoportosulnia, ezeknek megválasztását kell egész erkölcsi erejével támogatni s ez az erkölcsi erő messze kihat, hisz 25 ezer értelmes embernek erkölcsi ereje ez; törekednie kell a tanítósnak, hogy a saját kebeléből minél több szakférfit kerüljön a törvényhozó testületbe, mert csak az tud kellően védeni valamely ügyet, a ki azt ismeri, a ki azt átérzi; nem szabad visszariadnia a tanítósnak a szellemi munka mellett még az anyagi áldozatoktól sem, hisz csak pár fillért kell áldoznia minden tanítónak s a 25 ezer pár fillér nagy dolgokra elég lesz, hisz a tegeer maga is csak cseppekből áll. Terjesztenie kell a tanítósnak az eszmét, hogy miként a „pap is az oltárról él“, a tanítónak is hivatása után kell megélnie és pedig a társadalom által tőle megkövetelt módon s ha ezt a társadalom lehetővé nem teszi, oda kell hatnia a tanítósnak, hogy a jövő nemzedéke e haláttal s még csak a megélhetést sem biztosító pályától távol maradjon, mert csak akkor fog a tanítósnak értéke valóban méltányoltatni, ha hiányát fogja érezni a társadalom a tanítósnak. De hozzátesszem: ez legyen küzdelmeknek a legutolsó fegyvere s csak akkor vegyék kezeikbe, a

mikor a kényserhelyzet fog arra utalni, a mitől jó szellemetek meg fog őrizni, ha előbb elmondott tanácsaimat pontosan teljesíteni fogjátok.

Elhallgatott. E perczen érkezett meg a gerlemama s a vizontlátás édes örömei között turbékoltak együtt, nevettek együtt s etették meg felébredt pelyhes kicsinyeiket, én pedig felállottam, széttekintettem, a nap sugarai már rég elűntek a hegyek között s az alkony szürkülete elzárta szemem elől a látóhatárt; megindultam hazatérni, egész uton gondolkozva a hallottak felett s lelkem megkönnyebült, midőn szerető anyám közé léptem.

Azóta minden perczen hallom a gerlepár turbékolásait, minden perczen hallom az adott jó tanácsot s minél tovább hallgatom, minél többször hallom, annál inkább meggyőződöm azok helyességéről, csupán azzal nem vagyok tisztában, hogy valóban a gerle szájából hallottam-e, vagy lelkem sugalma által felvert fantáziám hangjai voltak-e a szavak; azt azonban bizony tudom, hogy akár a madár mondta el, akár képzeletem, de mindenesetre a való lett elmondva s így mondtam én is el a kartársaimnak, ha rege alakúnak látszik is az, így mondtam el nekik: „A való fantáziájá.“

Erős Szilárd.

rukban azon polgári szülők szerencsétlen gyermekei, kik hitetlen nevelésben részesülnek és erkölcsileg csakhamar elzülnek. Ennek elszomorító következményeit meg sem kíséreljük leírni.

(Folytatjuk.)

A természettudomány köréből.

A gyomor emésztő képessége.

Az ökör 24 óra alatt önsúlyának nyolczad-részt eszi meg, es gyomra, ha megtelik, néha ötven fontot is nyom. A hernyó ugyan-nyi idő alatt háromszor annyit eszik, mint nehézsége; az ember csak nyegyvened részét eszi meg annak amit nyom. Vannak azonban sokkal nagyobb erőők, sőt olyanok is, akik követ vagy földet esznek telhetetlen éhők csillapítására.

A bogarak ehetősége szerfelett nagy. Ha pl. egy füllömást két napig egy poharban éhezettünk, azután pedig kettévágjuk, a legtöbbször azt fogjuk tapasztalni, hogy az első rész neki esik a hatúsónak és feltalja azt. Némely bogarak többszörös gyomra van, mint a sáskának, a piócának pedig majdnem az egész terhe gyomor. A ragadozó halnak a gyomra mindjárt a szája alatt van. Ha az ilyen állatok megrontják gyomrukát, kifordítják azt, kimossák s ismét benyelik; szemlélni ezt a csápánál, a békánál, mely utóbbi a kiéhezetés után annyira mohón eszik, hogy rendszerint elrontja a gyomrát. Egy jól megtermett kakas gyomrának oly ereje van, mely erősebbet nyom 80—90 kgr. teherrel, egyáltalán a magevők gyomrának legnagyobb nyomása van, ami természetes is, mert ily alkotás nélkül meg nem emészthetnék magedelőket. Esembe jut itt, amire tán a m. t. szerkesztő ur is emlékezni fog, hogy egy alkalommal többen lévén együtt, valaki közlünk azt állítja, hogy a pióca, ha véletlenül a gyomorba kerül, ott elni, sőt azt kirágni is képes; állítását a következőkkel akarván igazolni; kitérés végett kapott egy lefőtt kisebb fajta sást, s anélkül, hogy kívülről valami sérülés látszott volna, a bőr lefejtésnél, a gyomortájékán kiugrott egy pióca, ami általa csakis úgy magyarázható, hogy a szóban lévő sas az illető pióczát lenyelte.

Hosszas megvitatás után sem értük a dűlőre. Én, mint afele régi vadász ember, tapasztaltam szintén ily félet, csak hogy talán én jobban megéreztem. Lelőtem egy vadkacát, mely a vízbe esett s mire kivettem, elmúlt egy negyed óra, vizsgálgatván a lösebet, azon az elég nagy nyíláson kívül semmit sem láttam, midőn azonban a sebet nyomtam, meglepetésemre egy pióca hátsó része tűnt elő, mely a bőr alatt a nyers húsa volt tapadva. No hát így lehet; mert tudjuk azt, hogy a pióca vízben él és pedig nagyon szereti a vért, s ha szerét teheti, nem mulasztja el az alkalmat megszerelni azt, — amit magam is néha, sajnosan tapasztaltam. De most mást mondok. Tudjuk azt, hogy az emberi test normális hőmérséke 38 fok, a gyomráé még több, a madaraké pedig még ennél is több; már most kérdzem vajjon ily hőmérsékben huzamos ideig megélhet-e a véletlenül odajutott élő, mondjuk hogy a pióca? s ha megélheti vajjon kibírja-e azt az 50—60 kgrnyi nyomást, melylyel egy ragadozó madárnak gyomra működik? Ha érdemesnek tartja m. t. szerkesztő ur, vagy ehhez, a nálamnál jobban értő szives olvasó, nagyon kérem, hogy e lap hasábjain, a felvetett vitás kérdést illetőleg felvilágosítást adni sziveskedjék; de előre kijelentem, hogy avval az argumentummal nem elégszem meg, — „a pióczának nincsen foga,“ mert ezt szándékosan nem emlittem, miután itt általános elvről van szó, s az a bizonyos szegény sas elnyelhetett volna olyan állatot is, a melynek véletlenül erős fogai vannak.

Védekezés a kolera ellen.

Hieronymi Károly belügyminiszter a kolera ellen való védekezés dolgában a következő körrendeletet intézte a vármegyei és városi törvényhatóságokhoz: Több külföldi európai államban szörványosan előfordult koleraeset és hazánkban helyenkint fellépet heveny, gyomor- és béhurat gyanus és aggasztó esetei arra indítanak, hogy melegebb nyári időszak közeledtével ismételve felhívjam a törvényhatóságot az általam folyó évi február 28-án kiadott 5856. számú körrendelet erejébe és gyors végrehajtására. Ezen felhívással kapcsolatosan további intézkedések végett a következőket rendelem el: Tegye a törvényhatóság a járási orvosoknak, illetve a rendezett tanácsú városok polgármestereinek, rendőrkapitányainak és városi orvosoknak a legszigorúbb felelősség terhe alatt teljesítendő kötelezettségüké az alábbi intézkedések haladéktalan loganatosítását, ugyanint: 1. A város, illetve községek területén az 1878. IXV. törvényczikk 141. §-ának végrehajtása s általában köztisztaság megőrzése lehető legnagyobb szigorral és pontossággal eszközöltessék. E célból városokban a rendőrkapitány, községekben a községbíró, mindegyik az előjáróság egy tagjával hetenként egyszer helyszíni vizsgálatot tartson, az utcák, terek, nyilvános épületek, nevezetesen vendéglők, korcsmak, kávéházak cukrászdák s b. nemkülömben a maganépületek helyiségeiben és udvaraiban a tisztaság és az egészségügyi rendszabályok megtartásának ellenőrzése végett s az e ténnyel tapasztalt hiányok és mulasztások pótlásáról, ezek köztörvényi megtorlásának megtartásáról az illető mulasztók költésére gondoskodják. Különös figyelemmel legyen a rendőrkapitány, illetve községbíró arra, hogy az árnyékszék, pöcegödörök tartalma hetenként kétszer megfelelő mennyiségű mézstejjel (1 kiló méz 4 liter vízben megolva) fertőtlenítsék. 2. A meenyiben a városban vagy községben rossz vizet szolgáltató kut lelle az hatóságilag elzárandó. A folyam mentén vagy álló víz mellett épült községek lakói minden héten felfragsz vagy dobszóval való közhírre tétel útján figyelmeztendők, hogy a folyók vagy tavak vizéből merített vizet előbb forralják fel, azután hűtsék le és csak az ilyen felforralt és lehűtött vízzel éljenek.

3. A községi előjáróság és a városi piaci rendőrség fokozott eréllyel és szigorral ügyeljen fel a husszezlere és az ártalmas itatókat és eteleket kobozza el; a korcsmai zárórára fennálló szabályzatot pedig szigoruan tartassa be.

4. A városi és községi előjáróságok gondoskodjanak fertilitenítő szerekről, az 1000 lakoson felüli községek járványkórház, a kisebbek pedig elkülönítő helyiségek, — s minden község ezen felszerelésének, ápolásának és hullahazának készenlében tartásáról.

5. A város, illetve a járás területén lévő mindeu hatósági és magánorvos és minden szülésznő, külön egyéenként, a lakosság pedig közhírre tétel útján felhívandó arra, hogy általuk a legelső alkalommal észrevett gyanus hasmenéssel vagy hányással járó megbetegedéseket a polgármester-nél, illetve a községi bírónál azonnal bejelentsek.

A községi bírák kötelesek azon gyanus megbetegedéseket küldöncz útján vagy táviratilag azonnal a főszolgabíró tudomására hozni.

A főszolgabíró vagy rendőrkapitány minden oly esetben hatósági orvos közbenjöttével megvizsgálni s arról az alispánnak táviratilag jelentést tenni tartozik, kinek feladata leendő ezt nekem táviratilag bejelenteni.

6. Ugy ezen rendeletem, mint a fentebb emlitett 5856/93. számú körrendelet végrehajtásáért első sorban a polgármestert illetve alispánt, az egészségügyi szakfelügyeletet igénylő intézkedésekért a városi, illetve megyei tisztí főorvost, másodsorban a járási főszolgabírkat, rendezett tanácsú városok polgármesterét és járási, illetve városi or-

vosokat; továbbá a községi és körjegyzőket s az összes előjárókat teszem felelőssé.

A községi (kör) jegyzőket és községi bírák különösen az 1886. XXII. törvényczikk 95 §-ára hivatkozással felelőssé teendők, ugy ezen rendeletem, mint a fent idézett 5856—93. számú rendelet tartalmának az összes lakossággal való megismertetéseért.

Jelen rendeletemet több példányban kinyomva, a végből küldöm meg a törvényhatóságoknak, hogy azt a rendezett tanácsú városok polgármestereivel, a főszolgabírákkal, a hatósági, községi és körorvosokkal, a községi és körjegyzőkkel haladéktalanul közöljék. Budapest, 1893. évi július 9-én.

Hieronymi, s. k.

CSARNOK.

FELHÖK.

Egy álom.

Meglepatt a szender és álomba merültem.

Álmodám, hogy fenn jártam a csillagok között, a hol a némaság hona létezik, a hol örökös béke van. Jártam a végtelen tért s vágyam volt látni teged eltávozott Jószág, aki után annyit kesergünk a földön, a kit oly sokszor látlak álmaimban oda fenn, dicstől körülvéve, boldog meglegedettségben.

Sítét volt fenn. A csillagok csak oly parányiak voltak, mint a földről nézve, csak úgy ragyogtak, mint a miútnak együtt láttuk valaha, régen, mikor te is lenni voltál köztünk. Alattam ragyogott az a hármass csillag, melyet annyiszor bámulunk ketten a csendes nyári estéken, a mely jellekézte azt a barátságot, mely köztünk és Ö közötté létezett.

Szemeim révedezve kerestek az éjben. Éreztem hogy látni foglak úra, valami édes s-jelelem súgta ezt.

Útam egy csillagialan vidékre vezetett. Nem láttam semmit, mindenütt mérhetlen ür és méla sötétség övezett körül. Már-már reményem vesztém, már-már csüggedésbe estem, mikor egy csillag egy halvány csillag tűnt fel előttem, messze távolban. Lázasan haladtam felé, mely úgy látszott mintha közeledett volna hozzám.

— Nagyobb lett a csillag... mérhetlen örömem, mert te jöttél Jószág, égi szárnyakon.

Ott lebegtél előttem fekete lepszben, homlokodon a fényes csillaggal — s bánnattal arcodon. Eléd borultam s csókjaimmal borítam jég hideg kezeid. Halgattál némán, hallgattam én is, — mig végre a következő szavakat rebegted el, halkán fájdalmasan:

„Eredj vissza — és ne szóllj rólam oda lenni semmit!”

Etüntél hirtelen s én — én egy borzalmas álom szülte fájdalmak között ébredtem fel.

A halál.

Láttalak legrémesebb alakokban, láttalak minden változatban, halál, s nem félek tégedet...

Balgák kik remegve futnak előled, félve minden legkisebb betegségtől, mely meghívó lehet országodba.

Balgák, kik hosszú életért esznek a Mindeuhatóhoz, hisz ha végtelen kegyelme megadja is nekik, nem fogják érezni ama boldog pillanatot, a midőn az örökös béke országa megnyílik előttük.

Csendes elmulás köszönt be az öreg-ség korában — minden érzés nélkül.

Láttalak legrémesebb alakokban, láttalak minden változatban, halál, s nem félek tégedet!

„Visszavárlak.”

Valami régi dal cseng füemben folyton, a mire egy barátom tanított meg régen

Ez a dal folyton kísért, mintha árnya
Jennék, hallom itthon, hallom a mezőn, ha
kűnn járok-kelek.

Gondolkodom sokszor, mi lehet oka
ennek, de soha sem jövök rá, csak hallom
folyton a dalt!

„Várlak, visszavárlak“ . .

Igen. Vártalak már akkor, égő, epedve
mikor még nem is ösmertelek a csupán
arczép det láthatán. Vártalak a nap min-
den órájában, éjjeleken, reszketve a gon-
dolattól, hogy jössz és én téged látni foglak,
szüről-szürre.

Megadá az Ég, vágyam teljesüle. Lát-
talak teljes valóságodban. Megismertelek,
újra megszerettelek, felismerve benned Ge-
niusomat, a ki egyedül vagy képes vezetni
az élet tuskés, körlepte utain. A kinek szem-
sugára lesz vezérszillogom a sötét éjben
melyben bolyganunk kell földieknek.

Igy mikor távol vagy, folyton visz-
szavárlak. Eled megyek a tén havon, a
nyári virágtötte síkon s várlak — vissza-
várlak. Ha kocsizörgest hallok, remegve ál-
lok meg s ilyenkor edes érzés szállja meg
szívemet, egy hang sugja folyton, hogy jössz.

Pedig hát ábránd, átom az egész. Én-
redésem könnyet csal szemembe s nekem
tavozeum kell a zajba, emberek közé, hogy
vissza ne térjenek edes álmaim, melyek ke-
serű csalódással fejeződnek be.

Visszatérek, hogy ismét várjalak téged
hogy ismét haljam a régi dalt:

„Várlak, visszavárlak“ . .

Androméda.

Valami a sakk-ról.

Lévén az ember test és lélekből álló
lény, miként a testnek újabb erőgyűjtés
céljából pihenésre van szüksége, ugy nehe-
sebb részének, a léleknek is van szüksége
pihenésre, üdülésre. Sokféle a lélek pihené-
tésének módja. Egyik utazásban, másik vadá-
szatban, ismét másik szórakoztató játéknem-
ekben igyekezik a kifáradt lelket üdíteni.
A sok és számtalan szórakoztató játéknemek
között nem tévedek talán ha azt mondom,
hogy a sakk egyike a legemesebb és leg-
szellemdúsabb, ugyanazért gondolkodó férfii-
hoz, általában az érettebb korhoz legelőbb
játékem; az ifjunak pedig alkalmat nyújt,
mérsékelt korával járó hevét és szenvedé-
lyét; alkalmat ad játszva gyakorolni magát
a türelemben és itélkezésben, a mire bizony
az ifjuságnak, kivált korunkban nagy szük-
sége van.

A sakk a mellett, hogy legszellemdu-
sabb játék, a legrégebb is. A chinaiak azt
allítják, hogy ők már a mi időszámításuk
előtt 200 évvel ismerték a sakkot, tehát e
játékem 2000 évnél idősebb. Annyi a króni-
kákból bizonyos, hogy Indiából a 6-ik szá-
zadban ment át Perzsiába, honnét az arabok
által átvéve terjedt el az egész világon, hol
intelligens emberek laknak. Náluk a keresz-
tes hadak idejében lett ismeretes.

Mesészerű ugyan a sakkjáték feltalálá-
sának története, de mint általános ismert
és elfogadott felelőjük cikkünkben is.
Allítólag a sakkjáték feltalálója egy indiai
bramin volt, ki jutalmul nem egyebet kívánt
fejedelmétől, minthogy részére a sakkjáték
64 kockájának elsejrére egy szem buzát
tegyen, másodikra kettőt, és így minden
következő kockára kétaunyt mint az elő-
zőre; végre pontos számítás után kislült, hogy
az egész földkereken sem terem annyi buza,
mennyi a feltaláló kielégítésére kívántatik.

Sokat lehetett korábban szerete a lapok-
ban a volapükk, közös, mindenki által meg-
érthető nyelvről olvasni. Volt ki nyelvtant
és szótárt is irt e csodálatos nyelvhez, de
biz az mai napig a kezdeményezés stadiu-
mában maradt, szóval halvaszületett eszme
volt, de a sakkjáték oly egyetemes alpha-
betum, melyet a világ minden nemzete egy-
aránt-megért. A sakk valóságosan megtes-
tesült volapükkjáték. A bonzok sakkjáték
mellett felelők éghajlatuk nyomasztó hőségét;
az islandiak szinte a sakkjáték mellett
elfeledik szigorú telük, s csaknem félévig
tartó éjjüket; a sakkjáték civilizált városok

magán és nyilvános házaiban össze hozza
egy barátságos játszámra a legidegenebb s
legheterogenebb elemeket is. Szóval a sakk-
játék, minden égőv alatt, kellemes időtölté-
sül és elmés mulatságul szolgál, nem ugy
mint Monakó játék barlangjai, hol a vezetett
pénz után rendszeren az élet is elvész.

Nem szükség a sakkjátékot és annak
alakjait bővebben ismertetni, hiszen talán
nincs intelligens ember, ki ne ismerné, de
minthogy itt a győzelem egyedül az okos-
ságtól, előrelátástól és gyakorlottságtól függ,
egy játék sem éleszti gyorsabban a becsvágy
szikrát, egyszem lobbanja oly könnyen
haragra a kevesebb is ingerlékeny kedélyt,
mint éppen a sakkjáték. Ugyanazért az alatti-
való, ha ügyes sakkozó, igen ovatosan ját-
szék fellebbvalójával, vagy olyannal kinek
kegyétől vár valamit, mert ritka mint a
fehér holló, kit egymásután elvesztettjátzmák
után a türelem el nem hagy.

A hódító Tamerlán szenvedélyes sakk-
játékos levén, 1402 ben az arkyniai ütközet
után, melyben I. Bajazetet foglyává tevő,
leginkább azért boszankodott meg Bajazetre
és zárta vaskalitba, melyben egy év mulva
kiadta lelkét, mert a sakkjátékban egyetlen
játzmát sem birt Bajazettól nyerni.

I. Károly császár szenvedélyes sakk-
játékos levén, midőn egyik unoka öcsésével
sakkozott és atól csakhamar megmatoltatott,
dühében oly erővel sújtá ennek fejéhez a
sakkjátékot, hogy halva fordult le székéről.

I. Napóleonról, ki korábban a félvilág
sakmattot adott, beszélik, hogy midőn derék
földünk, Kempelen készítette csodálatos sakk-
gép tőle egymásután 1809-ben két játszmát
nyert, egy lökessel halomra dönté a sakk-
figurákat.

A történelem lapjain nevezetes dolgok
örökítettek meg, melyek a sakkjátékot illu-
strálják, illetve a sakkjáték szenvedélyének
kifolyásait tekintendők.

A 13-ik század elején Franciaország-
ban oly szenvedélyesen üzték a sakkjátékot,
hogy a párisi érsek Sully, pápjainak bünte-
tés terhe alatt tiltá meg a sakkjátékot. Később
sz.-Lajos király általánosította és szigorí-
tatta ezt, melynél fogva akkor Páris nyilvános
helyein 30 000 sakkjáték üztettek el. E sz.
király halálával azonban a sakk ismét, még
pedig évről évre mindég nagyobb divatba jött.

Poroszországban, Ströbeck nevű falunak
650 lelekből álló lakói mind egy szálíg híres
sakkjátékosok voltak. Ezekről tartja a monda,
hogy I. Burkhard halberstadti püspök, ki
III. Henrik császár hadjárataiban tevékeny
részt vett, az ellenségesség Vind hercegtől elfo-
gatván e falu toronyába zárattott, és itt unal-
mában sakkozni tanítá öreit; kik később ismét
a népet tanították meg. E kortól fogva lett
divattá e faluban, hogy minden vőlegény,
lakodalma előtt, a község házána! jegyeséért,
a legjobb sakkozóval játszani tartozott, s ha
megnyerte a játszmát, megnyerte aráját is;
ha pedig vesztett, kénytelen volt mátkáját
pénzért megváltani.

V. Károly idejében élt valami Boy
nevű syrakuzai lovag, ki miut korának leg-
tüesebb sakkjátékosja barangolá be fél Eu-
rópát. E sakk-hős Spanyol-országból Olasz-
országba mentén Velence patr eiusait, mint
hírneves sakkozókat, Grimaut, Maufreit és
Pisanit rendre legyőzven, Barbenigo senator-
ral ismerkedett meg. Boy, Barbenigo kíván-
ságára ennek bájdus leányát Erminiót tani-
totta a sakkra, mely oktatás a szép Erminia
szökésével végződött. A szökevény-pár tengeri
kalózok kezébe jutván, sakkjátékban okta-
tással annyira betudta magát a kalózok ke-
gyébe hízelgni, hogy mindketten szabadon
bocsájtattak.

A XIX. század egyik leghíresebb
sakkjátékosa kétségkívül az ujlendai születésű
Morphy Pál volt, ki tíz éves korában
kezdé tanulni a sakkjátékot, már miut gyermek
legyőzé kora leghíresebb sakkozóit, s
midőn 1857-ben az amerikai sakkkongresszus
nagy versenyt tartott, ő nyert el az első
díjat. 1858-ik évben mint 21 éves ifju Páris-
ban, a Caffé de la Regence-ben egyszerre
nyolcz játszmát játszott, és a kitzűzött nyolcz-
nyolcz játszmából 12 órai heves harc után
hat-hat játszmát nyert meg.

A kinek elég kedve és türelme van a

játék e neméhez, ám tanulja meg és gyako-
rolja magát benne, de bennünk sem kedv,
sem türelem de még csak ambíció sincs
annyi, hogy a sakkjátékot némi tökélyre
vigyük. Ép a napokban beszélgettünk egyik
ismerősömmel a sakk-ról, és e beszélgetés
behatása alatt láttak napvilágot e sorok.

Különfélék.

Lapunk egyes számai Kabos Armin,
Börner Frigyes és Pánits György urak üz-
leteiben kaphatók.

Császka György kalocsai érsek úr
Ő-xcellenciája a múlt hetekben Kalocsára
tert vissza és a nyarat hihetőleg otthon fogja
tölteni. Ennek annál is inkább örvendünk,
mert ez rendszeres egészségi állapotának fényes
bizonyítéka.

Preszly Olga és Freund Etelka,
a polg. leányiskola második osztályának e
két kedves és jeles növendéke a napokban
az igazgatóság kezéhez 3 frt 19 krt juttat-
ott, mint egy általuk rendezett gyermek-
előadás jövedelmét, azon kikötéssel, hogy
ezen összeget a tanév elején a polg. leány-
iskola szegénysorsú növendékeinek tansze-
rekkel való ellátására fordítsuk. Kedves nő-
vendékeink e nemes célú törekvését szív-
vünk mélyéből méltányoljuk s annak idején
a gyermeki romlatlan szív e magasztos nyil-
vánítását példaadásul az illető jutalmazott
polg. isk. növendék tudomására hozzuk. Az
igazgatóság.

Egyházi körökből. Az ujvidéki
esperesi kerület római katolikus papsága
legutóbb tartott ülésen elhatározta, hogy a
polgári házasság és anyakönyvezés elleni
tiltkozás céljából nagyszabású népgyűlés
megtartása végett mozgalmat indít és arra
egész Baes-Bodrogmezeje katolikus lakos-
ságát meghívja. A népgyűlés helyéül a
szabadkai határban levő kelebiai pusztát
jelölték ki, melyek tulajdonosa, a híthű
katolikuságáról ismert báró Rudi Bláta,
annak átengedése végett küldöttségileg
kérlek fel.

Ügyforgalmi kimutatás Zenta vá-
ros tanácsa és arvaszéknél az 1892. és 1893.
év I. ső felében beérkezett ügy darabokról:
1892. év I. felében érkezett 6686 közigazga-
tási, 1546 arvaszéki, összesen 8232 ügy darab;
— 1893. év I. felében érkezett 7582 közi-
gazgatási, 1440 arvaszéki, összesen 9022 ügy-
darab; 1893. év I. felében szaporulat 896
közigazgatási, fogyaték 106 arvaszéki szám;
hátralék 1893. I. feléről 42 drb arvaszéki,
174 drb közigazgatási, összesen 216 darab.
— Az 1893. év első felében beérkezett 9022
ügy számból ezek szerint mutatkozik 216
hátralékos ügydarab, mely szám, tekintettel
a roppant nagy munka halmazra — éppen
nem mondható soknak, így a tisztviselők a
város közönségének elismerését méltán meg-
érdemlik.

„A zentai tanítótestület“ ma d.
e. 9 órakor gyűlést tart a központi elemi
iskola épületében, hol megbeszélgetnek és
megállapítatnak tanító-testületünk teendői
a szeptember 8—9-én városunkban megtar-
tandó megyei-tanító gyűlés alkalmára.

Hulló rózsabimbó. Vartus Ala-
jos urnak hármas rózsabimbójából s halál a
mult héten egyet laszakasztott. A kis Ró-
zsika, a három ikercestvér egyike, örökre
bucst mondott testvéreinek. Mint részvét-
tel értesülünk, a megmaradt két rózsabimbó
közül egyik ismét hervadásnak indult.

Iskolaszéki ülés tartatott f. é.
július hó 18-án, kedden, melynek fon-
tosabb tárgyai voltak az elnöki jelen-
tésen kívül a képviselő-testületi köz-
gyűlés 326. számú határozatának tár-
gyalása, illetve elfogadása, mely ha-
tározattal Zenta város képviselő-testü-
lete tekintettel arra, hogy a tanítónők
megválasztásuk után rendszerint férj-
hez mennek, s ez által részint anyai
állapotuk, részint pedig a háztartás

gondjai által pályájuk követelte hivatásuktól elvonatnak: tekintettel továbbá arra, hogy a város azon tapasztalatra jutott, miszerint nőtanítók alkalmazása mellett a helyettesítések egyre szaporodnak; végre tekintettel arra, hogy a helyettesítés melletti tanítás a városnak nemcsak anyagi megterheltségével jár, hanem az a tanítás sikerére is károsan hat ki, sőt azt nagyszabán megbénítja, ugyanazért határozatilag kimondta, hogy az elemi népiskolák összes leányosztályaiban — eltekintve a női kézimunka tanításától — ezentúl férfi tanítókat alkalmaz. Ezen határozat kapcsán aztán az iskolaszék az üresedésben levő tóparti leányiskolai tanítói állásra, nemkülönben a nyugalmába vonuló Vida Sándor állására a pályázatot augusztus 10-iki határidővel, két férfitanítói állásra kihirdetni határozta. — Előadták ezután az évi vizsgálatokon résztvevő vizsgálati elnökök szóbeli jelentéseiket a polg. és elemi iskolák vizsgálatainak eredményéről, mely jelentésekben az illető elnökök a tapasztalt eredmények fölött meglegedésüknek adtak kifejezést. — Ugyanezen iskolaszéki ülésen Hagyó Emilia tanítónőt az iskolaszékhez benyújtott kérelmére az újvárosi II-ik elemi leányosztályból ugyancsak az újvárosi iskola IV-ik leányosztályába léptette elő.

A zentai korcsolyázó egyesület f. hó 15-én délután a központi népiskola rajztermében gyűlést tartott, melyen az alapszabályok megerősítése tudomásul vétetett. Kár, hogy nagyobb érdeklődéssel nem viseltetnek az illető sportmannok ezen ügy iránt. Mert valamint annak, ki télen kenyeret akar enni, nyáron aratnia kell: éppoly aki a jövő télen korcsolyázni akar, már most a nyári időnyben meg kell tennie az előkészületeket a nagyszabásúnak ígérkező mű-korcsolyapálya létesítésére. Múltó elismerés illeti meg városunk derek ügybuzgó és fáradhatlan polgármesterét, Boromisza János urat, ki minden lehetőt megtesz ezen nagyhasznú intézmény létesítésére!

Bohus Elek szanádi jegyző, ki mintegy 2 év előtt hivatalos állásától felfüggesztetett és egyik zentai lapban kíméletlenül meghurcoltatott, f. hó 16-án Torontál vármegyének 20344/893. számú határozatával teljesen rehabilitálva, jegyző állásába visszahelyeztetett. Ez bizonyára örvendetes hír nemcsak a közszeretnek örvendő jegyző ur családjára, hanem városunkban élő számos rokonai és barátaira nézve is. Mi is őszinte szívből gratulálunk!

A difteritisz ismét kezdi rémes fejét felütögetni az ártatlan gyermekek veszedelmére és a gyermekes szülők rémitésére.

Magyarország ezredéves fennállásának megünneplésére nemcsak a haza minden számottevő városa tett már eddig is valamely kedvezményezésléptést, de sőt a külföldi figyelmé is nem kis mértékben lett felhívva eme nem minden nemzet életében előforduló dicsőségre, csak Zenta város, ez a Magyarország történelmi múltjában oly nagy szerepet játszott város meradt hátra, úgy annyira, hogy piruló arczal vagyunk kénytelenek megírni, országvilág tudomására hozni, mikép városunk lakosságának 75 százaléka még tudomással sem bír arról, hogy a magyar nemzet 1896-ban ezredéves fennállásának ünnepét kívánja megülni. Több alkalommal felvetettük a kérdést miket kellene a millenniumi ünnep alkalmára városunk múltjához méltóan tenni, többször felhívtuk az erre illetékes körök figyelmét a kezdeményezés megtételének sürgőségére, azonban sajnos! — eleddig még mindig azon stádiumban van ez ügy, hogy nap-nap után lassan kitogyunk az időből, s még mindig nem tettünk semmit, mi csak valószínűvé is teltetné azt, hogy csakugyan fel tudjuk

tegnai az ünnep lényegét, s hogy csakugyan maradandó emlékek kívánunk résztvenni az ünnepségen. Városunk intelligens — művelt — osztályának hazafias kötelessége kezébe venni a kezdeményezés — jóléhet nehéz, de hozzá illő — szerepét, s közönségünk bizonyára sorakozni fog a mult sok dicsőséget megért zászlaja alá. — Mi hírlapírói kötelességünkön folyólag erre vonatkozóan a legnagyobb készséggel mindent elfogunk követni, mert tudjuk, — s így azoknak is tudomására hozzuk, kik ezt nem tudják, — hogy nem igaz magyar az, ki Hazánk ezeréves dicső fennállása ünnepének lényéhez tehetése szerint hozzá nem járul, a siker biztosítására minden lehető meg nem tesz! Előre!!!

Az aratás csaknem az egész zentai határban befejeztetett. A mostoha időjárás dacára jó közép eredménnyel adotta meg az Eg Ura a földművelők fáradozását. Kereszt száma ugyan kevesebb lett a termés jóval a tavalyinál, de szemre nézve sokkal szebb. A közben-közben előforduló esőzések kissé hátráltatták a termények összehordását, de a kapás veteményekre valódi áldásként hullanak. Hasonló időjárás mellett a legszebb kilátásaink lehetnek a kukorica és más terményekre.

Városgazdasági ügyek. A város tulajdonát képező tartó-legeknek e hó 30-án — miután az előbbi árverést a közgyűlés nem hagyta jóvá, ezúttal másodikban — fog a helyszínen árverés útján kiadni, s ha ekkor sem értenék el a kívánt eredményt, a terület egészben fog haszonbérbe kiadni. — Aug. 7-én a város világitására szükséges petróleum szállítására tartatik árlejtés. — Aug. hó 10-én a partjavadámi díj szedésére, 17-én pedig a menlovaknak jövő évre szükséges takarmány szállítására tartatik meg az árlejtés, mindkettőre nézve a gazd. tanácsnok hivatali helyiségben. A menlovak élemezésére szükségendő takarmány szállítására azon szempontból kiindulva tartatik meg már most az árlejtés, miután — ez előrelátható takarmány hiány azok beszerezhetőségét később bizonyára megnehezíti, — ez időszert az árak még reálisak lévén, nem kellend az amugy is folyton fenyegető deficitet ez által is fokozni, — mely előrelátó intézkedésért Kiss Simon gazd. tanácsnokot méltán elismerés illeti.

A „Zora“ nevet viselő szerb dalárda jövő hó 17-én táncvizsgálommal egybekötött nagyszabású hangversenyt rendez az „Eugen szálló“ disztermében, melyre az előkészületek nagyban folynak. Az est sikerét biztosítandó, a rendezőség Gaál Ferencz urat a szabadkai zenede igazgatóját, Zubanovics Mariéka k-a-t, kitűnő hangú szegedi énekesnőt, valamint a szegedi conservatorium igazgatóját kérte fel és nyerte meg ez estélyen való közreműködésre.

A Budapesten alakult „Bács megyei Kör“ mult heten tartott ülésén védnökeül: Gromon Dezső államtitkárt, diszelnökül: Dr. Pulszky Gusztáv egyetemi tanárt, a verébasi kerület orsz. képviselőjét, tiszteletbeli tagokul a megyebeli főispánokat, valamint a bács megyei összes országgyűlési képviselőket választotta meg. — Ugyaneznap elhatározottat, — mint bennünket levelezőnk értesít, — hogy Palicson, — megyénk e kies fekvésű fűrdőhelyén — augusztus hó 27-én hangverseny és táncvizgálat rendeztetik, melyre szóó meghívók már a legközelebbi napokban — megszerzte — szét fognak küldetni. Üdvözöljük a munkás vezetőket a kezdeményezés terén, s egyben örömmünknek kell kifejezést adnunk a felett, hogy bebizonyítani kívánják az országnak, miszerint a bácskaiak nemcsak a „borivásban“ tehetőségek, hanem a magasabb élvezetért is tudnak lelkesedni.

Börner Frigyes helyb. könyvkötő polgártársunkat és családját súlyos csapás érte, 10 éves Aurél fiuk e hó 16-án a hajnali órákban — fűrdés okozta agyvelő gyulladásban — kínos szenvedés után elhunyt. Temetése ugyanaznap d. u. 5 órakor volt a jóbarátok és ismerősök nagyszámúak részvételével. Béke lengjen a korán elhunyt kedves gyermek porai felett, övéinek bánatát pedig enyhítse az ismerősök részvéte.

Kalocsai hírek. Pompéry Aurél theol. tanárra, és szem praefaktussá kinevezetett. — Kanyó Tamás dusnoki káplán ugyanoda. — Udvary Géza adai káplán Keczelre a felkiékben adminisztrátorrá tétettek. — Kápláni minőségben áthelyeztettek: Polyakovics Lajos Moholyról Ujvidékre, — Rácz Pál O-Becséről Topolyára. — Bálint György Adáról O-Becsére, — Damsa József Horgosról Keczelre, — Hengen József Kernyáról Parabutya. — Kandler János Gajdóbráról Kernyajára, — Ketterer Mihály Garáról Gajdóbrára, — Kovács Ferencz Doroszlórol Temeriube, — Sándor József Topolyáról Adára, — Stelcer András Filipováról Hodsághra, — Stenger László Keczelről Adára, — Szászy Erőf Temerinből Bukinba, — Török Gyula Almásról Garára, — Vajda Ottó Fajszról Horgosra, — Winkler Pál Hodságról Almásra. — Hitoktatónak rendeltetett Erdújhelyi Menyhért ujvidéki káplán ugyanoda. — Az ujmisések káplánokul elhelyeztettek: Ketterer Károly Miskére, — Kilbertus Mihály Filippovára, — Kis Erőf Ferencz Moholyra, — Schnobl Ferencz Fajszra, — Varga István Dautovára, — Winkler Lénárd Felső-Sz.-Ivánra, — Würtz Pál Doroszlóra, — Kurc Adolf felszentelése után Petrovoszellóra.

Mérgezési kísérlet. Burány Borbála meg akarta mérgezni a férjét; de a férj még ideje korán észrevette a gonosz feleség ördögi szándékát és úgy nem evett meg a megmergezett ételből annyit, a mennyi életének kioltására elegendő lett volna. Az elszomorító eset a törvényszék elébe került, a mely a gonosz szándéku nőt mérgezési kísérlet alapján a napokban 5 évre elítélte. A szerencsétlen asszonynak két gyermeke van. A csecsemő gyermeket a törvényszék az anyjánál hagyni rendelte; a nagyobbbat pedig azon utasítással adta át Zenta városnak, hogy eltartásáról gondoskodjék. Borzasztó jelensége vallástalan századunknak, midőn azok törnek egymás életére, kiknek egymás iránt határtalan szeretettel kellene viseltetniük, mint házastársaknak!

Tolvaj fiu. Ö. v. Hege d űs István né följelentést tett Mihály fia ellen, mivel az 13 kereszt buzát az ő tudta és beleegyezése nélkül elhordott, illetve ellopott földjéről. Mivel a tolvaj módra garázdalkodó fiu rendőri felhívásra sem volt hajlandó visszavinni az elhordott gabonát, ezen ügy a járásbíróshoz tétetett át.

Szerencsés szerencsétlenség történt f. hó 18-án a vasuti menti szerűskert mellett. Midőn a szegedi vonat kiindult a pályaudvarból, egyik buzával megrakott kocsiiban a lovak a vonattól megbokrosodva eszeveszetten száguldottak egy közeli dombnak és a megrakott kocsit felborították. A megrakott kocsit tetején ülő leány a lovakon keresztül oly szerencsésen pottyant le a földre, hogy egy jó adag ijedtségen kívül mi baja sem történt.

A vaspálya szeged-szabadkai elágazásánál 9 táviró oszlopot kidöntött a keddi zavarok a delutáni szegedi vonat elindulása előtt. Nagy szerencse, hogy valamivel előbb vagy később nem döntötte le a szél az oszlopokat, mert valamelyik vonat szerencsétlenül járhatott volna. E miatt a szegedi vonat csak tetemes késedelemmel indulhatott ki a pályaudvarból. A vasuti munkások egész éjjel dolgoztak, hogy a kidöntött oszlopokat ideiglenesen helyre állíthassák.

Az országos tűzoltói kongresszus, mely Szabadkán t. évi aug. hó 12—16 napjain tartatik meg, igen fényesnek és látogatottnak ígérkezik. Sziebenburger Károly kongr. titkár naponkint d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5 óráig a nagyközönség rendelkezésére áll s felvilágosítással s utbaigazítással szolgál. A tűzoltói kongresszus, mint tudvalévő, tűzoltói szerkiállítással is ösze lesz kapcsolva; erre nemcsak a hazából, de a külföldről is már számosan jelentkeztek. Nem lesz érdektelen tudni, hogy kongresszus s ezzel összekapcsolott kiállítás, öuk. tűzoltói zászló felszentelési ünnepély, versenyek stb jelentékeny összegbe kerülnek, a melyhez már Szabadka város is 3000 forint járult, az orsz. tűzoltói központ díjakra 150 forint és a

mászófal költségeire 100 frtot összesen 250 frtot küldött; a bács-bodrogmegyei tűzoltói szövetség pedig versenydíjakra 100 frtot adományozott s ezenkívül még a biztosító társulatok szintén jelentékeny összeggel fognak a kongresszus költségeihez járulni. Nem kevésbé érdekesek lesznek a tűzoltói gyakorlatok és versenyek is Magyar-ország legválogatottabb tűzoltói vesznek részt ezeken, mint halljuk, készülnek is rá miundeült. Impozáns látványt fog nyújtani a diszfelvonulás. Hazánk tűzoltói, testületekben és befűrendben vonulnak fel; a bács-megyei tűzoltó szövetséghez tartozó testületek — mint házigazdak — természetesen utoljára. A diszfelvonulást, Vermes Béla, a szabadkai önk. tűzoltó testület főparancsnoka fogja vezényelni.

Értesítés. A szegedi m. kir. bábaképző intézetnél a legközelebbi október hó 1-én kezdődő magyar-német tanfolyamra 12 tanuló részére egyenkint 40 frtyi állami ösztöndíj van rendszeresítve. Felhívom mindazokat, kik azt elnyerési céljattal, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz intézett, kereszti levéllel, erkölcsi és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt helyegyetlen folyamodványukat augusztus hó 31-ig hozzám nyújtsák be. Szegeden, 1893. július hó 20. Dr. Mann Jakab igazgató-tanár.

A takarmánykiviteli tilalom. A magyar minisztertanács elhatározása alapján a széna, mindenemű friss és szárított takarmányfűvek, száma és szecska kivitele az osztrák-magyar vámterület összes határait megtiltatott. E tilalom 1893. évi július 20-án lépett életbe és a visszavonásig marad érvényben.

A bajmoki ifjúság f. évi július hó 29-én a Lichtnekert Ártal fele vendéglő kerthelyiségében Jókai-jubileumot rendez. A tiszta jövedelmet a Bajmoka építendő apácázárdára fordítják. — Hát mi zentiaik hol maradunk?

Pályázat jogi munkákra. A szegedi jogász-egylet a szegedi ügyvédi kamara kerületén lévő bejegyzet ügyvédjelöltek és bíróságnál alkalmazzákban levő joggyakorlók részére pályakérdésül következő kérdést tűzi ki: „Ha valaki saját biztosított vagyonát több személy közreműködése mellett felgyújtja vagy felgyújtatja, elégeti, miként minősül a cselekmény, a tulajdonos, a tettestárs, a felbujtó és büntetéssel szemben és mily beszámítás alá vehető külön-külön vonatkozásban.“ A pályaművek jelölővel ellátott zárt borítékban dr. Reiner Mór egyleti titkárnál 1893. évi december hó 31-ig nyújthatók be. A pályadíj 100 koronában állapított meg; díjazásra azonban csak abszolút becsú munka tarthat igényt. A használt források az illető helyeken pontos hivatkozással megjelölendők. A beérkező pályaművek 40 nap alatt fognak az e célra alakított bírósági bizottság által megbíráltatni. Kelt Szegedi jogász-egylet igazgató választmányának 1893. július 4-én tartott üléséből. Muskó Sándor elnök, dr. Reiner Mór titkár.

Fegyelmi vizsgálat egy polgármester ellen. Szabadkáról írják: A közigazgatási bizottság f. hó 13-án tartotta meg rendes havi ülését, melynek legfontosabb tárgya Mamusich Lázár polgármesternek írásban előterjesztett kérése volt, hogy a Szabadkai Hírlap-ban hónapok óta hangzott súlyos vádak ügyében rendelje el a közigazgatási bizottság ellene a fegyelmi vizsgálatot. Mamusich Ágoston és Kovácsics Ágoston bizottsági tagok a kerelemmel szemben ellenzik a vizsgálat elrendelését, mert a polgármester a hírlapi vádak megtorlása céljából sajtópert indított. A vizsgálatot pedig két forrás előtt egyszerre nem tartják célszerűnek. Bekéfi Gyula felvilágosításként megjegyzi, hogy ez esetben két különböző dologról van szó, a sajtóperről, mely folyamatban van egy újság és annak cikkiről ellen, és a fegyelmi vizsgálatról, melyet a polgármester kér önmaga ellen. Tehát nemcsak az ítélezések különböznek, hanem mások azok az emberek is, akik vizsgálat alá kerülnek. Mamusich polgármester hivatali tisztességének fenntartása és reputációja

érdekében ismételve kéri a vizsgálat elrendelését. A közigazgatási bizottság ezeketán nagy szótöbbséggel elrendelte Mamusich Lázár polgármester ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot. A vizsgálat megtevése dr. Guln György, dr. Milkó Izidor és Kovácsics Ágoston bizottsági tagokból álló vizsgálóbizottságot küldöttek ki, azzal a megbízással, hogy az ügyre vonatkozó jelentést és javaslatot a legközelebb tartandó gyűlés elé terjesszék.

Szülő- és borgazdasági tanfolyamok Budapesten. A földmivvelésügyi miniszterium által Budapesten szervezett egy éves szülő- és borgazdasági felsőbb tanfolyam második évfolyamára, mely november hó 1-én kezdődik, pályázat nyitott. A tanfolyamra való felvétel kellei: 1. A magyar-óvari gazdasági akadémiának, vagy a hazai gazdasági intézetek valamelyikének kitűnő sikerrel történt bevégezését igazoló végbi-zonyítványt. 2. Egészségi és erős testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány. A tanfolyam tandíjmentes s a felvett hallgató csupán ellátásáról tartozik gondoskodni. Szegényebb sorsu s kitűnő bizonyítványokkal rendelkező egyének részére tíz, egyenkint 600 frtig terjedhető ösztöndíj rendszeresített, melyek havi előleges 50 frtyi részletekben fogaak kiszolgáltatni.

Ujvidék város hűdása. Az utolsó évtizedben örvendetes módon emelkedett minden tekintetben Ujvidék városa, s a mi különösen a város kiterjedt kereskedelmi forgalmának köszönhető. Nemrégben telefont hálózatot létesítettek a városban, majd elhatározták, hogy Ujvidék-Zombor és Baja között vasutat építenek. E mellett építenek egy igen díszes templomot a belvárosban a katolikus hívek részére, igazságügyi palotát, honvédkaszárnnyát, egy hatalmas gőzmalmot s konyakgyárat, továbbá polgári leányiskolát, új városbázát s színházat. Ujvidéken tehát nemsokára általános lesz az építkezés s pár esztendő alatt úgy megváltozik a város, hogy büszke lehet majd rá meggyök.

Tanítógyűlés. Az ujvidéki kerület r. k. tanítói f. hó 10-én Temerinben tartották évi rendes közgyűlést. Egl József lovag elnökle alatt, melynek nevezetesebb határozatát a következőkben adjuk: Ziti R. érseki iskolalátogató ajánlja, hogy a gyűléseket az iskolai év folyamán tartassák. Mire a tagok elhatározták, hogy jövőre szeptember hónapban gyűlekeznek össze s akkor minden tanító a saját osztályával tartson mintaelő-adást. — A tanítói nyugdíj ügyre az határozták, hogy a tantestület egy memorandumban kérje a tanítói nyugdíj törvény módosítását s a memorandumot terjessze a kormány elé és küldje meg az összes hazai tanító egyezsületeknek. — Majd Apró indítványozza, hogy a gyűlés a tanítói fizetés minimumának 400 frtban való megállapítását hangsúlyozza s ennek szükségességét mondja ki. Indítványát elfogadják s az iskola-tentartókhoz ez ügyben megkeresést intéz a tantestület. — Szlapák azt indítványozza, hogy Pestmegye példájára Bacs-Bodrog megye törvényhatósági bizottsága is tartsa el a tanköteleseknek a korecsmák látogatását. Miathogy ily irányú vármegyei határozat már régebben hozatott, azoban annak megtartására az illetékes közegek nem ügyelnek, a gyűlés jegyzőkönyvileg megkeresi Bacs-bodrog vármegye törvényhatósági bizottságát, hogy a tanköteleseknek a korecsmák látogatásától való eltöltés ügyében erélyesen intézkedjék. — Végül E. dujhelyi M. indítványozza az évrő vizsgálatoknak a népiskolákból való kiküszöbölését s ezek helyett a havi vizsgálatok behozatalát. Az indítvány felett rendkívül élénk eszmecsere keletkezett, melynek fonalán az összes tanfűriák kifejezést adtak azoz nézetöknek, hogy az évrő vizsgálatok a tényleges taneredmény feltűtetésére nem alkalmasak, sőt volt már nem egyszer, hogy az ily parádévizsgák valóságos szemfényvesztésnek bizonyultak a szakfűriák előtt, félrevezették a közönséget. Azoknak közönsége különben sem hivatott a tanító működése fellet való bírálatra. Mire a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy az évrő vizsgálatokat, mint a moderna

paedagogia keretébe nem illő régiségeket a kerület összes népiskoláiból kiküszöbölj; ezek helyébe pedig behozza a havi vizsgálatokat, szigorított felügyelettel; az eddigi évrő záró ünneply pótlására szavalati előadások rendezését tartja a gyűlés legcélszerűbbnek.

Európai és amerikai fajtájú eladó szőlővesszők bejelentése érdekében a földmivvelésügyi miniszterium felhívást tesz közzé. Felhívatnak mindama szőlőbirtokosok, a kiknek teljesen megbízható és jól kezelt Európai és amerikai szőlőültetvényük van s azt, ha eladásra szánták és a földmivvelésügyi miniszterium által ez év őszén kibocsátandó hirdetménybe felvétetni óhajtják, természetesen azoz esetre, ha iltetvényeiket a peronoszpóra vitikolla ellen megpermetezték és az év folyamán még szükséges permetezéseket is teljesítik, hogy azt az arak megjelölésével (mennyibe kerül ezer darab vessző, csomagó ással, a vasuti állomástól) a földmivvelésügyi miniszteriumhoz ez év augusztus hó 15-éig, ille.öleg augusztus hó végéig jelentsék be.

Országos tűzoltó-kongresszus. Szabadkán f. é. augusztus hó 12—16-ik napjain tartandó XI. országos tűzoltó-kongresszusra utazó tűzoltók — a vármegyei tűzoltó-szövetség kérelme folytán — menetdíj kedvezményben részesülnek. Az erre vonatkozó és a vármegye alispánjához intézett belügyminiszteri rendeletet egész terjedelmében közöljük. Tekintetes úr! A vármegyei tűzoltó-szövetségnek f. é. május hó 30-ról 52. szövetségi 1893. sz. a. kelt előterjesztésére, értesitem tekintetes uraságot, hogy a m. k. kereskedelmi miniszter ur f. e. június hó 25-én 43249. sz. a. hozzám intézett átirata szerint a magyar országos tűzoltó-szövetségnek Szabadkán tartandó közgyűléséhez utazók számára oly menetdíj kedvezményt engedélyezett, mely szerint az illetők, a mennyiben igazolják, hogy a közgyűlés tagjai, a m. kir. állami vasutak vonatain egy egész II. osztályu jegyváltása mellett a I., egy egész III. osztályu jegyváltása mellett a II. és egy fél II. osztályu jegyváltása mellett a III. kocsii osztályt használhatják, úgy az oda, mint a vissza-utazás alkalmával. Ezenfelül a nevezett miniszter úr felhívta a többi hazai vasutakat is, hogy szóban levő alkalomból szintén bocsássanak megfelelő menetdíj kedvezményt rendelkezésére. Az eredményről tekintetes uraságot külön fogom értesíteni. Végül megjegyzem, hogy a végrehajtási módzatok megállapítása érdekében célszerű volna, ha a Zomborban székelő szövetség intézősége közvetlenül a m. kir. államvasutak igazgatóságával lépne érintkezésbe. Budapest, 1893. július hó 1-én, miniszter meghagyásából Jekelfalussy s. k. miniszter tanácsos.

A «Képes Családi Lapok» 30-ik száma ismét rendkívül érdekes tartalommal és gyönyörű illusztrációkkal jelent meg. Irodalmi munkáink legelőkelőbbjeinek nevével találkozunk benne; nevezetesen Sziklay János folytatja «Az agyagos síhid» című hatásos elbeszélését, Tolnay Lajos egy érdekes rajtot közöl az iskolai életből «Az első fiú» cím alatt. Figyelmet érdemel egy érdekes stájer népmóda Murányi Kornélia átdolgozásában; Hangulatos költemények közhasznú cikkek, mulattató apróságok egészítik a szám tartalmát. A «Képes Családi Lapok» a legmelegebben ajánlhatjuk olvasóink figyelmébe, mert nem csak a legjobb, hanem a legjutányosabb heti lapok egyike. Kiadóhivatal Budapest V. ker Nagykorona utca 20 sz. Mítatványszámok bárkinek ingyen és bérmentve küldetnek.

A szabadkai Lovasverseny Egyesület 1893. augusztus 27-én d. u. 4 órakor, lovasversenyt rendez. — A versenyekre 5 díj van kitűzve, s a díjak összege 3900 koronát tesz ki.

Hadgyakorlatok. A 14-ik gyalogdandár, mely e hó 20-ikán lesz Péterváradon összpontosítva, augusztus 16-án indul Szombathelyre, az Ö felsége és idegen fejedelmi vendégei előtt megtartandó hadgyakorlatokra. A dandár, mely a 29. és 70-ik ezred 3—3 zászlóaljából áll, Bácsig hajón

...ntasik, innen egy napi pihenő után, Nagy-Atád felé menetelve megkezdik a dandár gyakorlatokat, melyek Augusztus 26-áig tartanak. 27-ikén a hadosztály gyakorlatok kezdődnek. Ezek Szept. 2-áig tartanak összekötve menetekkel Iharos Berény, Nagy-Kanizsán át, Zalaegerszegig. Szept. 4-ikétől 10-éig hadtestgyakorlatok folynak. 11. és 12-én folyónak a hadtestek a Szombat-hely és Köszeg közötti területre, a hol 13-ától 22-éig tartatnak O Felsége előtt, a nagy záró gyakorlatok, melyekben négy hadtest, azaz 200,000 ember veszen részt. — A gyalogmenetek Bractól Köszegig a kerülő utakat beleszámítva összesen 1008 kilométert tesznek ki. Szept. 23-án katona-ink ismét haza jönnek.

Ügyes találmány. A „Szabadkai Közlöny”-ben olvassuk, hogy az ottani Kulinyi és Flaschner műkárpitós és díszítő czég tagja, Kulinyi Simon egy új találmányával lepte meg a fővárosi nagy czégeket. Olyan divánt készített, egyszerű szerkezettel, hogy a pamlag használható este ágyának, sőt két ágyának is és minden ágyhoz van egy éjjeli szekrény, mely szintén a diván alkotó részét képezi. A föltaláló szabadalmat kér erre a praktikus butordarabra.

A feltalálók mindinkább merészebbek lesznek. Miatán röviddel ezelőtt egy kocsi-val, melyet petróleummal hajtottak, tettek Berlinben kísérletet és egy ilyen elektromos világításal üzembe vettek, most az hallatszik, hogy egy olyan kocsi szerkesztettek, melynél a vonó erőt bensin pótolja, az utasban, a ki ezt a „fin de siècle” kocsit használja, mindenesetre a biztonság felemelő érzete lép fel, ha a kocsi-ban ül, melyen elől egy bensinnel telt léggömb, hátul egy kanna petroleum és az ülés alatt egy elektromos telep van. — Londonban, hol az öngyilkosság megkísérlését büntetik, az utast a kocsi-ból való kiszállás alkalmával valószínűleg megbűntetnék.

Nagy lopás. Ügyes tolvaj ad most dolgot a rendőrségnek. Nem kevesebb, mint 18 ezer forintot lopott el gazdájától s megugrott. A lopás Szabadkán történt, A karorult Bezerédi István Szabadkán állomásozó főhadnagy, a kitől az inasa 18 ezer forintot lopott el részint értékpapirban, részben készpénzben. Kitanult ficzko ez a jó madár s többször ült már fogházban szélhámoság miatt. A főhadnagyhoz Széll Kálmán név alatt szegődött be, de az igazi neve Szomolai József. Tulajdonképen építészeti rajzolás a mestersége, a mi azonban keveset

hozott neki a konyára s így jobbnak látta a csalást és lopást. A tolvaj inas e hó 17-én fent járt Budapesten s beváltott 8000 frtot érő értékpapirt. Azóta nyomát vesztették. Személyleírása a következő: magas, vékony, nyulánk termetű; hosszas, sápadt, beteges arcszínű (kissé kreol); beesett szemű; szemei világos színűek, kekek vagy sárgák; fekete haját félrövidre nyírva elválasztva hordozza; szemöldöke fekete; bajusza sugár, borotvált képű; tartása, modora urias. A rendőrkapitányságok fölhívatnak, hogy az illetőt nyomozzák, elfogatása esetén letartóztassák és a lopott tárgyakat lefoglalják.

Sikkasztó joggyakornok. A kolozsvári főkapitányság egy Pap Ferenc nevű joggyakornokot köröztet, aki 570 frt elsikkasztása után megugrott.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon mélyen tisztelt jóbarátaink és ismerőinknek, kik forrón szeretett fiunk elhalálozásával beuntinket ért veszteség fölötti fájdalomunkat a vég tisztesség megadásával és egyébként is enyhítették, fogadják — ez uton — megtört szívünkkel jövő köszönetünket.

Zenta, 1893. július 20.

**Börner Frigyes és neje
szül. Korhecz Cecília**

Szerkesztői posta.

Kunsági János urnak Szabadkán: Becses küldeményet vettük és alkalom adtán közölni fogjuk. Fogadja őszinte köszönetünket! H. P. urnak Zentán: A természettudományok körében kalandozó cikkét hozzuk ugyan, de egyuttal kiadtuk a szakreferensnek elbírálás végett. A szakbírálat hihetőleg már a jövő számban megjelenik. Különben máskor is szívesen látjuk! — M. T. Zenta. Csak addig tart, míg rendben leszünk, akkor ismét megelégedésére fogjuk készíteni.

A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG NEVEBEN
a szerkesztésért felelős:
LIPPAY IMRE.
Kiadó laptulajdonos:
A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG.

HIRDETMÉNY!

BACS BODROGH MEGYEBELI

Ó-Kanizsa nagyközségben a községi

6 osztályú polg. fiúiskola

első osztálya f. é. szeptember hó 2-án nyílik meg.

míg a többi osztályok az évek egymásutánjában állítatnak fel.

Ezen polgári iskolában már az első osztálytól kezdve mint rendkívüli tantárgy a latin nyelv, harmadik osztálytól kezdve mint rendkívüli tantárgy a francia nyelv is tanítatik, miáltal a tanulók a negyedik osztály végeztével egy a főgymnasium mint a főreáliskolák V. osztályába álléphetnek.

Ó-Kanizsa nagyközség Szegedtől 33, Szabadkától 39 és Zentától 21 kilométerre fekszik a Tisza jobb partján és a bacs-bodrogh megyei helyi érdekű vasut állomása; miért is ezen városokkal közvetlen vasuti összeköttetésben áll, de egyszersmind gőzhajó állomással is bír.

Lakosságának száma 15494 lélek, akik közül 14585 katolikus, 524 gör. n. e. 385 Mózes vallású.

Lakosságának nyelve magyar.

Posta és távirtda hivatal.

Gyógytár.

Az egészségügyet 3 orvos gondozza.

4 ártézi kut kitűnő ivóvizet szolgál.

Üdülést a díszes és árnyas népkert nyújt.

Minden utoza téglajárdával bír, az utak nagyobb része koczka kövel burkoltak.

Vidéki fiúk elhelyezését az iskolazék közvetíti és minden irányban felvilágosítással szolgál a polgári iskolazék elnöke:

Csuka Sándor ur.

Beiratás augusztus hó 26-tól 30-ig.

Ó-Kanizsán, 1893. évi június hóban.

ALAPITTATOTT 1875.

**ZONGORÁK,
PIANINOK
és Harmoniumok,
ujak és átjatszottak
legjobban és legolcsóbban
kaphatók**

Deutsch Gábor
zongora telepében Bpest, V. Erzsébet tér 7.
hol fenti hangszerekért
5 évi írásb. jótállás vállaltatik

**Hangolások és javítások
vidéken is, továbbá hosszú
zongorák rövidre átalakít-
tása, lelkiismeretesen esz-
közöltetnek.**

Arjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek.

Dr. HEISZLER J. ORVOSTUDOR
vizgyógyintézetete Szabadkán

(artézi gőzfürdő épület)

Lakás Petőfy utca 9-ik szám alatt (a fapiaczon)

Kitűnő eszköz a test erősítésére, az idegek edzésére és a megbetegedési hajlam csökkentésére.

Sikeres gyógmódja

az idegbetegségek legkülönbélebb alakjainak, mint:

idegesség, ideggyengeség, (Neurasthenia), Hypochondria, Histeria, Epilepsia, hüdési és görcsös állapotok, álmatlanság, nemi gyengeség (Impotentia). — Vérszegénység, vértorlódás, aranyér és görvélyes bajoknál, továbbá idült légzőszervi és emésztési bántalmaknál, nemkülönbén csuzos és kösvényes bajoknál kiválólag jó gyógyhatású.

Massage, villanyozás.

Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.